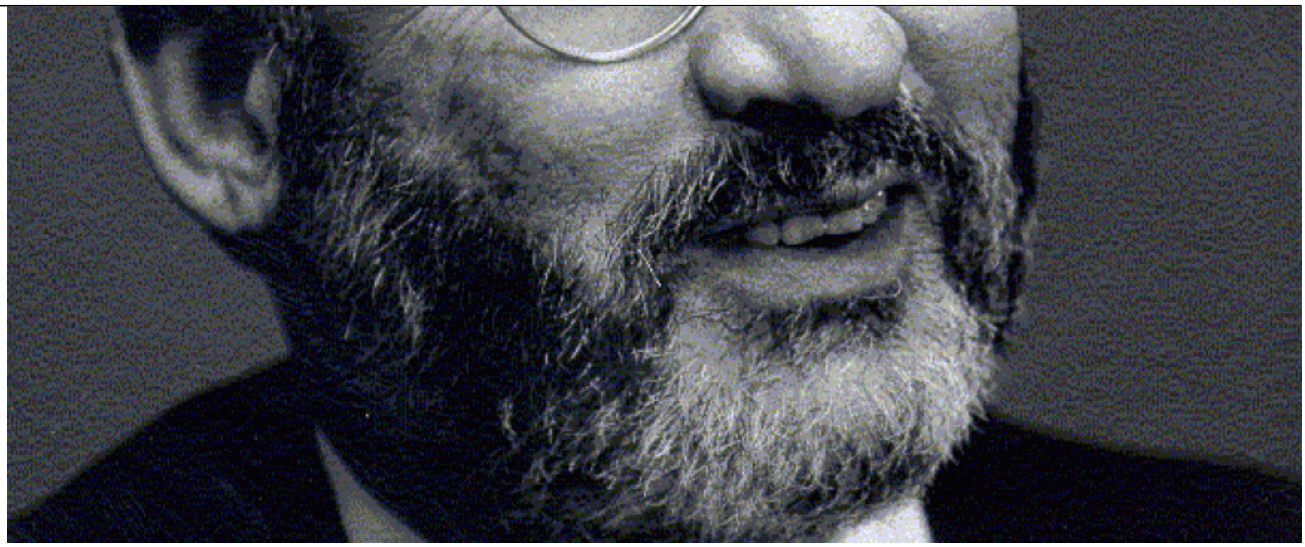


Kitekint? - Stiglitz tanácsai

2010 július 12. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Miért gyakoribbak a pénzügyi válságok? Miben téved a klasszikus közgazdaság? Miért rossz megoldás a magas alapkamat? Mit üzen nekünk Izland?

Egyre kevésbé t?rik a kockázatokat a befektet?k

Joseph Stiglitz korunk egyik legjobb közgazdásza, Keynes szellemi örököse, eredeti meglátásait közgazdasági Nobeldíjjal ismerték el, teljes joggal. Ma sokan el?veszik mára klasszikussá vált tanulmányát, amit 2001-ben az izlandi jegybank felkérésére írt arról, hogyan kell elkerülni, s ha nem sikerül: kezelni a pénzügyi válságot egy kis nyitott gazdaságban. Stiglitz az 1997-1998-as kelet-ázsiai pénzügyi krízis, valamint a skandináv válságkezelés alapján vonja le következtetéseit, melyek napjainkban is érvényesek az új izlandi, magyar és görög pénzügyi válság tükrében.



Joseph E. Stiglitz: Monetary and Exchange Rate Policy in Small Open Economies: The Case of Iceland, Central Bank of Iceland, Economics Department, November 2001, Working Papers No.15, http:/www.sedlabanki.is

A globalizáció és liberalizáció leépítette a pénzügyi befektetések el?tti korlátokat, ezért a pénz szabadon és egyre nagyobb tömegben áramlik a világgazdaságban. A pénzpiac nem m?ködik racionálisan, a várható haszon alapján döntenek a pénzügyi befektet?k, és ha nem jön be a számítás, hirtelen kivonulnak: beüt a válság. A pénzpiac hajlamos a végletekre: hol túl optimista, hol túl pesszimista egy országgal kapcsolatban. Ráadásul a pénzpiac nem olyan "vastag", mint hitték, a t?ke globálisan szétterül, így "vékony" a piac: ha beüt a válság, kevés lesz a pénz. A túlzásokra való hajlam, a t?keáramlás szabadsága, az egyre növekv? pénzmennyiség és a válságkor elvékonyodó pénzpiac egyre gyakoribbá teszik a pénzügyi válságokat: egyre nagyobbak a tétek, ezért egyre kisebb a pénzügyi befektet?k kockázatt?r? képessége.

A bevett közgazdasági elméletek rosszul kezelik a válságokat, és azok nyertek - az 1997 és 1999 közötti válságban -, akik szakítottak a korábbi dogmákkal. Bizonyossá vált, hogy a piac nem önszabályozó, ezért a válság sikeres kezelése állami beavatkozást igényel. Stiglitz szerint semmi sem tabu többé: szükség lehet a be- és kimen? forró t?ke adóztatására, a valutaárfolyam rögzítésére, a bankok szabályozására, a banki tartalékráták csökkentésére vagy növelésére, a vállalati cs?deljárások módosítására a munkahelyek megtartása érdekében és a jegybanki alapkamatok csökkentésére. Tévedtek, akik azt gondolták, hogy magas jegybanki alapkamat kell a

válság megel?zéséhez, majd a sikeres kezeléséhez. A kelet-ázsiai pénzügyi krízis oka a sok forró pénz beáramlása volt, erre a jegybankok felemelték a kamatokat, hogy az ne okozzon magas inflációt, de a magas kamat miatt még több forró pénz áramlott be: elég volt egy rossz hír, pánik tört ki, kivonták a pénzeket, és kitört a válság.

A magas jegybanki alapkamatot sokáig a pénzügyi egészség jeleként értékelték, de kiderült, ez is vezethet t?kekivonáshoz, így pénzügyi válsághoz. A pénzügyi befektet?k nem csupán a kamatokat figyelik, hanem a pénzügyi cs?d kockázatát is mérik. A magas alapkamat - különösen egy olyan ország esetében, ahol magas a rövid lejáratú adósságállomány és magas a devizában való eladósodottság - növeli a vállalati cs?dök számát és a munkanélküliséget, rontja az üzleti környezetet, így emeli a pénzügyi cs?d kockázatát, ezért a t?kekivonás valószín?ségét. A svédek nem emelték fel az alapkamatot, így ?rizték meg a jó üzleti környezetet: ez többet ért, mint kis id?re a magas alapkamat. A kelet-ázsiai országok felemelték az alapkamatot, de így leértékelték a vállalati eszközök értékét - mert drágább lett a hiteltörlesztés -, ezzel a hitelek mögötti fedezetet is csökkentették: valószín?bb lett a vállalati cs?d, ezzel az egész gazdaság cs?dje, így az állam pénzügyi cs?dje, n?tt a pénzügyi befektetés kockázata, csökkent az ingerküszöb és mélyült a válság.

Az eddigi pénzügyi válságok tanulsága, hogy minden lépés rossz, ami rontja az üzleti környezetet, mert elmélyíti a válságot, ezzel növeli a pénzügyi befektet?k és a t?kemenekítés kockázatát. Rólunk szól a mese, és nincs is még vége.

Matolcsy György, hetivalasz.hu



Ajánló